

SAMEN ONTWIKKELEN

Opbrengsten project
versterking samenwerking
lerarenopleiding
en scholen

Reformatrische Academische Opleidingsschool (RAOS) is een samenwerkingsverband van acht scholen voor voortgezet onderwijs met de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs van Driestar hogeschool. Binnen RAOS wordt samengewerkt met het oog op opleiding, begeleiding en professionalisering van leraren.

WOORD VOORAF

In de achterliggende periode ontving RAOS, het samenwerkingsverband van acht scholen voor voortgezet onderwijs met de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs van Driestar hogeschool, subsidie om de samenwerking binnen de opleidingsschool verder uit te bouwen. Binnen deze opleidingsschool werken hogeschool en voortgezet onderwijs samen aan het opleiden van nieuwe docenten. Kenmerkend voor deze opleidingsschool is de nauwe verwevenheid van theorie en praktijk. Hogeschool en voortgezet onderwijs hebben een gezamenlijk curriculum voor het opleiden van nieuwe leraren. Dit vergt nauwe samenwerking, gezamenlijke visie en inspiratie vanuit de praktijk.

Dankzij de subsidie was het mogelijk dat een aantal themagroepen onderzoek deden naar belangrijke onderwerpen. Elke themagroep presenteert in deze brochure de opgedane kennis, ervaringen en aanbevelingen op het gebied van 'hun' thema: ouderbetrokkenheid, omgaan met verschillen, sociale veiligheid en begeleiding van beginnende leraren. In alle themagroepen zitten experts vanuit zowel het voortgezet onderwijs als de lerarenopleiding. Daarnaast is aan iedere themagroep een leraar in opleiding toegevoegd. Zo ontstond er een gelaagdheid in het leren die verrijkend was voor alle betrokkenen.

Uit het enthousiasme en de reacties blijkt dat de opbrengsten zeker ook relevant zijn voor ervaren leraren, teams en vakgroepen. Daarom delen wij deze opbrengsten graag met alle leraren en schoolleiders van de betrokken scholen.

INVESTEER IN OMGAAN MET VERSCHILLEN

Hoe kan het didactisch repertoire van leraren worden vergroot? Leerlingen zijn verschillend en leren verschillend. Om aan die verscheidenheid recht te doen heeft de themagroep twee producten ontwikkeld: een voor de leraar in opleiding en een voor de beginnende leraar.

De leraar in opleiding ontwerpt een lessenserie aan de hand van de leerstijlentheorie van David Kolb. Inmiddels zijn er dergelijk lessenseries in de praktijk uitgevoerd. Uit de evaluatie blijkt dat 75% van de leerlingen positiever is dan over de 'normale' lessen.

"Het is véél leuker om in een groepje te werken!"

Volgens leraren in opleiding vergt het in het begin meer voorbereiding dan gewone lessen. Het leerrendement is echter aantoonbaar hoger en dat maakt de tijdsinvestering meer dan goed.

De beginnende leraar wordt uitgedaagd om zich te verdiepen in het onderwerp differentiatie. Aan de hand van het model dat Driestar hogeschool heeft ontwikkeld, wordt hun geleerd:

- op welke terreinen er kan worden gedifferentieerd;
- hoe de leerbehoeften van leerlingen kunnen worden vastgesteld;
- welke didactische werkvormen daarvoor kunnen worden ingezet.

Met deze twee didactische producten krijgt de kwaliteit van de lessen een forse impuls. Een mooie bijkomstigheid is dat leerlingen en leraren met nog meer plezier leren. Ten slotte onderschrijven we toch allemaal het aloude adagium dat de school ter lering ende vermaak is?

THEMAGROEP

OMGAAN MET VERSCHILLEN

Alie Hoekstra,
Pieter Zandt Scholengemeenschap

Piet Schakel,
Driestar College

Arie Trouwborst,
Pieter Zandt Scholengemeenschap

Jan Vermeulen,
Driestar College

Kees van der Vloed,
Driestar hogeschool

OP WEG NAAR PARTNERSCHAP

Ouderbetrokkenheid is meer dan de aanwezigheid van ouders tijdens het tienminutengesprek. Het gaat om gedeelde verantwoordelijkheid. Onderzoek toont aan dat ouderbetrokkenheid de resultaten van de leerling verhoogt en het welzijn verbetert. Het gaat dan bijvoorbeeld om zaken als opvoeding, ouderparticipatie en het leren thuis.

In een tweejarige pilot zijn wij hier intensief mee bezig geweest. Er is op een school een quickscan afgenomen onder ouders en leraren en naar aanleiding hiervan zijn er gesprekken gevoerd met een aantal van hen. Deze gesprekken resul-

“Mijn kind is rustig in de klas en levert geen problemen op, dus ik hoor niets van school.”

teerden in een aantal concrete aanbevelingen voor de ouders, de school en de opleiding van de studenten. Zo zijn genoemd:

- Zorg voor voldoende toerusting voor leraren, maar ook voor ouders om hun

kinderen op de juiste manier bij het huiswerk te ondersteunen.

- Zorg dat ouders zich welkom voelen op school.
- Vraag je af of ouders nog meer kunnen betekenen voor de school, bijvoorbeeld door het geven van een gastles of het begeleiden van excursies.
- Schenk op de opleiding meer aandacht aan ouderbetrokkenheid en huiswerkbeleid.

Het sleutelwoord bij ouderbetrokkenheid is communicatie. Contact tussen school en ouders, ook als er geen problemen zijn, is van groot belang voor een voorspoedige schoolloopbaan en het welbevinden van de leerling.

Kortom: ouderbetrokkenheid doe je samen!

THEMAGROEP

OUDERBETROKKENHEID

David Geuze,
Wartburg College

André van 't Hof,
Driestar hogeschool

Lisette Oosterwijk,
Wartburg College

Frank Rüter,
Wartburg College

LEREN IS REFLECTEREN

Wij hebben een instrument ontwikkeld waarmee leraren reflecteren op leerresultaten van hun leerlingen. Dat instrument bestaat uit twee gespreksformats. Het eerste is bedoeld als leidraad voor het gesprek vóórdat de lessen gegeven gaan worden; het tweede gespreksformat nadat de lessen gegeven zijn.

THEMAGROEP

Er worden vragen gesteld met betrekking tot de volgende aspecten:

Reflectiethema	Voorbeeldvraag:
De aandacht van de leerling	Hoe denk je de aandacht van leerlingen te kunnen vangen en vasthouden?
De relevantie voor de leerling	Hoe ga je de leerlingen overtuigen van het belang van dit hoofdstuk?
De verwachting van de leerling	Welk onderdeel van de leerstof zullen de leerlingen naar jouw inschatting waarschijnlijk moeilijk vinden
Het vertrouwen van de leerling	Hoe ga je werken aan het zelfvertrouwen van de leerlingen met betrekking tot de leerstof
Een analyse van de toets	Is de toets die bij dit hoofdstuk hoort valide en betrouwbaar?
De verwachtingen van de student/leraar	Welk gemiddelde cijfer verwacht je te gaan behalen met deze klas?

Deze gespreksformats zijn inmiddels in de praktijk toegepast. Gebruikers zijn erg positief; ze geven aan dat de gesprekken aan de hand van de formats sterk bijdragen aan bewustwording

omdat het reflectief vermogen wordt vergroot. Zo ontstaat er een andere manier van kijken naar leeropbrengsten.

OPBRENGSTGERICHT WERKEN

Henk-Jan Dekker,
Jacobus Fruytier Scholengemeenschap

Jacobi de Wildt,
Gomarus Scholengemeenschap

Wilfred Nagel,
Gomarus Scholengemeenschap

Geert-Jan Schulenburg,
Jacobus Fruytier Scholengemeenschap

Kees van der Vloed,
Driestar hogeschool

EEN VEILIGE SCHOOL

Onze themagroep zich met een aantal aspecten beziggehouden die te maken hebben met de bevordering van de sociale veiligheid in de klas. We hebben drie opdrachten ontwikkeld voor de lerarenopleiding.

Leerjaar 1	Opdracht voor eerstejaars studenten heeft betrekking op de relaties binnen een groep. Daartoe maken zij een sociogram en schatten op basis daarvan de risico's in van pestgedrag.
Leerjaar 2	Verdieping van de opdracht uit leerjaar 1. De tweedejaars studenten observeren aan de hand van een formulier een groep. Daarnaast interviewen zij leerlingen uit deze groep over de vraag hoe leraren reageren op sociaal onveilige situaties.
Leerjaar 3	In het derde jaar doen studenten onderzoek naar pestprotocollen. Is er een pestprotocol aanwezig en in hoeverre wordt dat gevolgd? Daarnaast moeten ze de protocollen van een drietal andere scholen bestuderen.

De opdrachten zijn ook bijzonder waardevol voor scholen die hun sociale veiligheid eens tegen het licht willen houden. Hoe veilig is onze school? Dat is een belangrijke vraag in de preventie van pestgedrag. De opdrachten hebben overigens een bredere scope. Ze helpen bij

voorbeeld ook om in voorkomende gevallen curatief te handelen. Want als er iets misgaat, dan moet helder zijn wat er moet gebeuren en of alle betrokkenen in beeld zijn. Mensen en zeker kinderen zijn immers kostbaar en kwetsbaar en onze zorgvuldige aandacht meer dan waard.

THEMAGROEP

SOCIALE VEILIGHEID

*Cors van den Bosch,
Van Lodenstein College*

*Lia Oosterhoff-Cordia,
Ger. Scholengemeenschap Randstad*

*Esther Buizer,
Wartburg College*

*Thomas Izelaar,
Driestar College*

*Anne-Marije de Bruin-
Wassinkmaat,
Driestar hogeschool*

*Kees van der Vloed,
Driestar hogeschool*

STARTENDE LERAREN EEN VOLWAARDIGE PLEK IN DE SCHOOL

THEMAGROEP

BEGELEIDING BEGINNENDE LERAREN

Johan Strijbis,
Driestar hogeschool

Gijsbert van Dam,
Jacobus Fruytier Scholengemeenschap

Jan Vermeulen,
Driestar College

Jan ten Voorde en
Jacobi de Wildt,
Gomarus Scholengemeenschap

Arie Trouwborst,
Pieter Zandt Scholengemeenschap

Ronald van Herksen,
Van Lodenstein College

David Geuze,
Wartburg College

Agnes Waskowsky,
Passie

Christina van der Bijl,
Passie

Pieter Goodijk,
Ger.Scholengemeenschap Randstad

Door startende leraren op te nemen in het inductietraject ontstaat er een organische verbinding tussen de leerdoelen van de starter en die van de school. De beginnende leraar brengt die verbinding tot stand, geholpen door werkplekbegeleider en schoolopleider: als er verbeterpunten in zijn lessen zijn, dan wordt dat door de monitoring in het inductietraject geconstateerd. De student maakt daar, geholpen door zijn begeleiders, een dominant thema van.

“Het inductietraject heeft mij niet alleen als leraar, maar ook als persoon veranderd. Er wordt gefocust op hetgeen je al kunt en daar leer je verder in te groeien en je valkuilen worden aan het licht gesteld en dat zijn je leerdoelen. Je begeleider weet dat, hij komt daar ook op terug en laat ook zien dat het vooruitgaat.”

Verbinding ontstaat niet automatisch. Het is een uitdagend proces, waarin de beginnende leraar ondersteund wordt door zijn schoolopleider en/of werkplekbegeleider. Integraal Personeelsbeleid (IPB) is gericht op resultaten en op

de toekomst. Het effectief benutten van de kwaliteiten van de starter heeft een positief effect op het onderwijskundig proces en draagt zo bij aan kwaliteitsverbetering van het onderwijs.

Opbrengsten:

- Starters voelen zich meteen opgenomen in de school.
- Opleiders en begeleiders zijn betrokken op de ontwikkeling van de beginnende collega.
- Het blijkt verrijkend te zijn dat leraren vanuit verschillende soorten opleidingen binnen het IPB samen aan het leren zijn.

Contact opnemen met een van de experts?
Neem contact op met de kartrekkers van de themagroepen:

Begeleiding beginnende leraren

Johan Strijbis
j.m.strijbis@driestar-educatief.nl

Ouderbetrokkenheid

David Geuze
digeuze@wartburg.nl

Omgaan met verschillen & Opbrengstgericht werken

Kees van der Vloed
c.a.vandervloed@driestar-educatief.nl

Sociale veiligheid

Anne-Marije de Bruin
a.r.debruin@driestar-educatief.nl

Reformatiorische Academische
Opleidingsschool

Reformatiorische Academische Opleidingsschool

p/a penvoerder RAOS
Postbus 296
8260 AG Kampen

p/a projectleider RAOS
Postbus 368
2800 AJ Gouda

Op de website www.raos-nederland.nl zijn de uitgebreide projectbeschrijvingen te vinden van de diverse themagroepen.